

Poštovani,

Kao doprinos javnoj raspravi o nacrtima prijedloga zakona o znanosti, visokom obrazovanju i sveučilištu koju ste pokrenuli na svojim mrežnim stranicama 12. listopada ove godine, u nastavku vam šaljem svoje komentare i sugestije za izmjene nacrtu prijedloga Zakona o znanosti. Komentari su navedeni prema (rastućim) brojevima članaka na koje se odnose.

Članak 4): Nije mi jasno koja je namjera ovog članka. Razlike između temeljnog, primijenjenog i razvojnog istraživanja nije lako odrediti, a pogotovo ih je teško odrediti u posebnom članku zakona. Predlažem izbacivanje ovog članka.

Članak 8): Nije mi jasno što je to "*elaborat*" o obavljanju znanstvenih istraživanja. Znanstvena istraživanja dokumentiraju se znanstvenim radovima, objavljenim knjigama pa i patentima. Smatram da je bolje da znanstvena organizacija izvještava o objavljenim znanstvenim radovima, prijavljenim patentima i slično te u tom smjeru predlažem reformulaciju ovog članka.

Članak 12): Smatram da je potrebno bolje definirati "*kratkoročne*" i "*dugoročne*" ciljeve u strategiji. Radi li se tu o ciljevima s obzirom na vrstu znanstvenog istraživanja ili vrstu otkrića do kojeg se želi doći? Takve se stvari ne mogu definirati unaprijed, pogotovo u sredini koja radi uzbudljivu i dinamičnu znanost. U sredinama koje predvidivo životare takva je definicija moguća, ali mislim da Ministarstvu ipak nije namjera poticati takve sredine. Predlažem reformulaciju članka u duhu ove primjedbe.

Članak 14): Iskaz da znanstvene pravne osobe "*općim aktima određuju određene odnose*" ne nosi nikakav sadržaj pa predlažem njegovo izbacivanje. Čini mi se da je cilj ovog članka načiniti od "*znanstvenih pravnih osoba*" neku vrstu pogona za licenciranje ili ekspertno arbitriranje. Ukoliko je to zamisao, smatram da ju je potrebno određenije definirati.

Članak 16): Zamisao da se "*znanstvene pravne osobe*" evaluiraju s obzirom na kvalitetu djelatnosti koju obavljaju je razumljiva, ali tu zamisao treba provoditi paralelno s ojačavanjem institucija i kadrova koji tu evaluaciju mogu kvalitetno i jednoznačno obaviti. Mislim da je eksplicitno uvođenje Agencije za znanost i visoko obrazovanje u ovaj članak preuranjeno s obzirom na sadašnje kapacitete i reference te ustanove. Predlažem da se u ovom članku ostavi sloboda s obzirom na tijelo

koje obavlja vrednovanje. Zašto uostalom ne dopustiti i moguću opciju vrednovanja provedenog od strane prepoznatljive međunarodne agencije?

Članak 17): Nije mi jasno što znači "podloge" u stavku 3. Predlažem dodatno pojašnjenje u tom smjeru.

Članak 21): Pravilnik o unutarnjem ustroju i načinu rada Instituta mora biti u službi strategije razvoja i ispunjavanja programskog ugovora znanstvenog instituta. Oba potonja dokumenta Upravnom vijeću predlaže znanstveno vijeće dok pravilnik o unutarnjem ustroju i načinu rada Instituta predlaže ravnatelj. Smatram da se o ovom pravilniku prije njegovog donošenja također mora izjasniti znanstveno vijeće instituta jer se radi o dokumentu koji će izravno utjecati na kvalitetu i karakter znanstvene aktivnosti koja će se na institutu obavljati. Funkcionalan unutarnji ustroj može biti samo rezultat konsenzusa djelujućih znanstvenika. Predlažem reformulaciju članka u duhu ove primjedbe.

Članak 24): Svakako smatram da stavak 4) treba izbaciti ili ga formulirati kao "Statutom znanstvenog instituta NE može se odrediti da dužnost predsjednika znanstvenog vijeća obavlja ravnatelj."

Članak 27): Nije mi jasno kako je moguće propisati "postupke i mjere za osiguravanje i unapređivanje kvalitete i učinkovitosti znanstvenih istraživanja"? Bojim se da je autor ovog dijela teksta u zabludi s obzirom na karakter kvalitetne znanstvene djelatnosti i načine na koje se ona izvodi. Za kvalitetnu znanstvenu djelatnost potreban je prije svega kvalitetan i zadovoljan znanstvenik, a sve propisane mjere mogu služiti samo za nepotrebno maltretiranje i onih koji rade dobro i onih koji rade loše. Stoga predlažem izbacivanje stavaka 1) i 2). Također predlažem izbacivanje stavka 3) s obzirom na prethodni osvrt na **Članak 16)**.

Članak 29): Svakako izbaciti "Prednost kod izbora ima pristupnik s obavljenim postdoktorskim usavršavanjem." Postavlja se naime pitanje znači li to da će se u slučaju kvalitetnog kandidata bez postdokorskog usavršavanja i nekvalitetnog kandidata s postdokorskim usavršavanjem izabrati onaj nekvalitetni? Članak je problematičan s mnogo aspekata uključujući i temeljne pretpostavke za obavljanje znanstvene djelatnosti u RH navedene u početnim člancima prijedloga ovog zakona. Mislim da se postdoktorska usavršavanja trebaju poticati na drukčije načine.

Članak 30): Predlažem potpuno izbacivanje ovog članka. Naime, članak će djelovati kao svojevrsna "uravnalovka" među svim javnim znanstvenim institutima. Javni znanstveni instituti u RH se vrlo razlikuju prema kvaliteti znanstvenog rada koja se na njima obavlja pa je prirodno da se

razlikuju i prema kvaliteti i kvantiteti radnih mjesta. Smanjenje broja zaposlenih u najvišim zvanjima može se obaviti, ukoliko je takvo nešto uopće nužno, pooštavanjem na državnoj razini određenih kriterija za izbor na ta radna mjesta.

Članak 31): Čini mi se da je stavak 3) posve nejasan kako po iskazu, tako i po namjeri predlagatelja. Predlažem njegovo izbacivanje.

Članak 32): Predlažem izbacivanje stavka 5). Premda ne sumnjam u dobre namjere predlagatelja, ovdje se radi o svojevrsnom potcjenjivanju djelatnosti najviše rangiranih znanstvenika u institutima. Njihovu daljnju aktivnost treba poticati drukčijim mjerama, a ne pisanjem (nedefiniranih) izvješća ravnatelju svakih 5 godina. U skladu s tim predlažem izbacivanje stavka 6) i reformulaciju stavka 7) ovog članka.

Članak 40): S obzirom na zadnju misao stavka 2), "*... sukladno propisima kojima se uređuje visoko obrazovanje.*": ovakvo angažiranje novaka na institutima u radu Sveučilišta bitno će ovisiti o propisima kojima se uređuje visoko obrazovanje pa je nužno da ovdje postoji jasan i skladan odnos između zakona i drugih akata. Moj prijedlog ovdje odnosi se na oprez koji je potrebno uložiti u druge akte koji će regulirati ovakvo angažiranje novaka. Također smatram da se u cilju boljeg ispunjavanja ove namjere treba dodatno poticati suradnja sveučilišta i instituta, možda i dodatnim, poticajnim člancima zakona.

Članak 42): Stavak 2) je u mnogim aspektima kontradiktoran i gotovo je sigurno da će ometati postdoktorski rad u nekoj konkretnoj situaciji na institutu. Predlažem potpuno izbacivanje ovog stavka. Smatram da eventualnu regulaciju aktivnosti koja je mišljena u prijedlogu ovog stavka treba ostaviti samim institutima.

Članak 43): Predlažem potpuno izbacivanje ovog članka u skladu s prethodno obrazloženim primjedbama na **Članak 42)**.

Članak 52): Donekle mi je jasna namjera ovog članka, no postavlja se pitanje što će se dogoditi kad znanstvenici iz RH u interesu provedbe projektne aktivnosti instituta te suradnje s inozemnim institucijama provedu određeno vrijeme na radu na inozemnoj instituciji, u skladu s važećim kolektivnim ugovorom. Predlažem dodatnu regulaciju ovakvih slučajeva tako da se ne blokira mobilnost znanstvenika koja je jedna od pretpostavki ovog zakona.

Članak 58): Predlažem izbacivanje stavka 8). Nije mi naime jasno ni kako se stavak 8) ima ostvariti niti što točno znači "*s razdjela Ministarstva*"? Znači li to npr. da bi nacionalni institut mogao biti financiran 100 % iz državnog proračuna, ali pri tome samo 80 % od strane MZOŠ-a a preostalih 20 % npr. iz Ministarstva zdravstva? U svakom slučaju predlažem izbacivanje ovog stavka.

Članak 59): Predlažem reformuliranje stavke koja se tiče "*elaborata*" ("*indikator provedbe*" je sasvim jasna formulacija).

Članak 60): Predlažem izbacivanje ili temeljito reformuliranje konstrukcija "*kratkoročni i dugoročni ciljevi*".

Članak 64): Ovaj članak uvodi jasnu razliku između "*državnih*" i "*nacionalnih*" instituta. U suštini, ideja je tog članka da su državni instituti u nekoj javnoj službi, a ne u službi razvoja znanosti općenito i nevezano uz "javne" potrebe. Premda razumijem namjeru ovog članka, smatram da se mora predvidjeti da na postojećim institutima postoje kvalitetni kadrovi koji se bave fundamentalnom znanosti i kojima će se biti nemoguće uklopiti u djelatnost njihovog instituta kad se jednom proglasi "državnim" po ovoj novoj klasifikaciji. U interesu održavanja kvalitetne znanosti svih vrsta u RH (fundamentalne, primijenjene i razvojne) potrebno je predvidjeti mobilnost kadrova različitih znanstvenih profila među ubuduće ustrojenim institucijama. Samo jasan plan provedbe restrukturiranja i preslagivanja kadrova između danas postojećih instituta može osigurati da razdvajanje javnih instituta u dvije kategorije ne ostavi loše otiske na hrvatskoj znanosti. Tako je moguće zamisliti koncentraciju znanstvenika sklonijih primijenjenoj znanosti na "državnim" institutima, ali treba osigurati da kvalitetni kadrovi u fundamentalnoj znanosti opstanu prelaskom na (nacionalne) institute na kojima će moći nastaviti djelatnost u kojoj su najbolji i međunarodno prepoznatljivi. Stoga predlažem donošenje dodatnih akata koji će omogućiti ostvarivanje skladnog restrukturiranja kadrova nacionalnih i državnih instituta.

Članak 89): Predlažem potpuno izbacivanje ovog članka, u skladu s komentarima na **Članak 30)**.

Srdačan pozdrav,

dr.sc. Antonio Šiber,
znanstveni savjetnik

Institut za fiziku, Zagreb